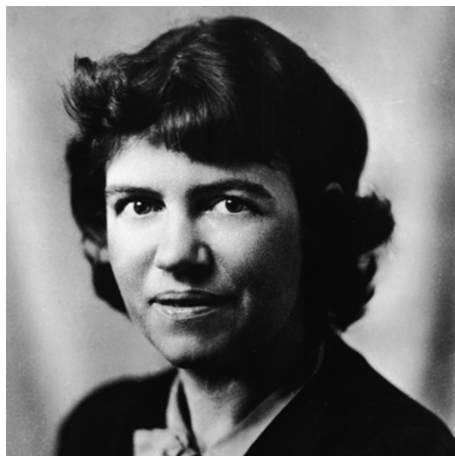

Margaret Mead

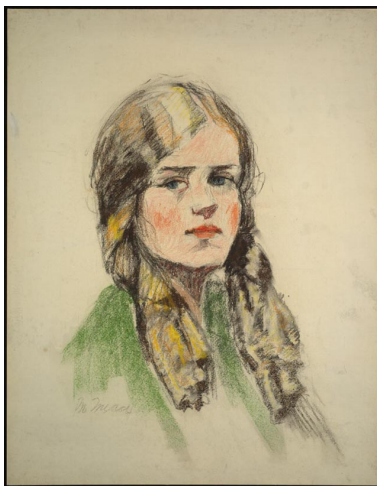
*"Children must be taught how to think,
not what to think"*

1 Úvod

Margaret Mead byla jednou z nejznámějších a nejvýznamějších antropoložek na světě. Její výzkumy a díla dokázaly proslavit obor kulturní antropologie i mezi obyčejné lidi. Svými pracemi, které se zabývaly převážně studiem vztahů mezi osobností a kulturou, ovlivnila řadu osobností, také se zasloužila o rozvoj feminismu a položila základy moderní psychologické antropologie.

2 Život

Margaret Mead se narodila 16. prosince 1901 ve Filadelfii. Byla nejstaší ze 3 sourozenců. Její rodiče byli učitelé a převážně kvůli otci se musela rodina často stěhovat. Margaret jednou dokonce sama uvedla, že v mládí žila až v šedesáti různých domech. To mělo vliv na Margaretino vzdělání, kdy se často musela vzdělávat sama doma, nebo byla vzdělávána její babičkou a mámou Emily. Emily věřila, že děti by se v mládí měly učit různým dovednostem, a tak své děti učila muzice, dřevorytí, košíkářství a malování, ve kterém dětem pomáhali různí místní umělci na různých místech, kde rodina Meadových zrovna žila. Emily byla také velkou bojovnicí za rovnoprávnost žen a získání volebního práva pro ženy, což opět mělo velký vliv na Margaret.

Autoportrét nakreslený Margaret ve 13 letech

Opakované stěhování Margatet umožnilo seznámit se s různými novými lidmi, což jí umožnilo již od mládí pozorovat různé lidské životy z různých společenských sfér a přemýšlet o nich, o jejich životech a osudech.

V mládí již na střední škole vytvořila soubor manifestů, který se zabývaly tématy jako internacionalismus, ženská spravedlnost a náboženství. Zkoušela také psát novely, krátké hry a založila i školní magazín. Po střední škole chtěla nastoupit na Wellesley College, kde vystudovala její matka, což jí ale kvůli finančním potížím nebylo umožněno. Nastoupila tedy na DePauw University. Kvůli svému osobitému stylu odívání do společnosti příliš nazapadala a později přestoupila na Barnard College. Zde se poprvé rozhodla pro kariéru vědkyně. Věřila, že má pro tento obor dobré předpoklady a že by v něm mohla uskutečnit skutečný přínos vědě a lidstvu. Na začátku si nebyla jistá, kterému oboru dát přednost, ale instinktivně se rozhodla pro psychologii. V tomto období jejího života je důležité jedno jméno a to sice Margaretina kamarádka Ruth Benedictová, vášnivá antropoložka, která Margaret ovlivnila na celý zbytek života.

Po získání bakalářské titulu na škole Barnard College v roce 1923 pokračovala ve studiu na Columbia University, tentokrát již studiem antropologie, a byla zde ovlivněna antropologem Franzem Boasem. Ten posílal mladé studenty do terénu, aby zjistili, jak reagují malé a odlehle kmeny/kultury na vliv moderního světa a nebo naopak jak se tyto kmeny vyvíjí nezávisle na vlivu moderního světa. Mezi lety 1925 až 1939 navštívila Margaret více než 7 různých kultur v Indonésii a jižním Pacifiku (více v sekci Dílo). Boas byl zastáncem kulturní determinismu, podle kterého kultura formuje člověka a tuto myšlenku se snažila Margaret rozvíjet. Margaret o Boasovi po jeho smrti promluvila takto: "Byl to největší myslitel, se kterým jsem se kdy setkala."

Margaret byla celkem třikrát vdaná. Nejdelsí bylo její třetí manželství s antropologem a kybernetikem Gregorym Batesonem, se kterým měla i dceru. Rozpad tohoto manželství Margaret velice ranilo a na své cesty si vždy vozila fotografii Gregoryho. Údajně je u sebe měla i na smrtelné posteli. Zajímavý byl také její blízký vztah s již zmíněnou antropoložkou Ruth Benedictovou, o kterém se říkalo, že byl více než přátelský. Meadová to sama nikdy nepotvrdila, ale ani nikdy nevyvrátila. V jednom ze svých dopisů ale uvedla, že sexuální orientace se může během života měnit. Poslední roky života strávila s antropologem Rhodem Mettrauxem. Margaret Meadová umírá v roce 1978 na rakovinu slinivky břišní.

3 Dílo

Předtím, než se dostanu hlouběji do Margaretina díla, by bylo dobré si definovat, co je vlastně kulturní antropologie. Kulturní antropologie je (dle definice) společenská věda, která se zabývá lidskými kulturami, jejich vznikem a vývojem, srovnáváním různých kultur a významem kultury pro člověka. Na rozdíl od sociologie však vychází od jednotlivce a klade důraz na to, jak lidé svým kulturám a společností sami rozumějí. Proto se zajímá také o historii a místní tradice. Margaret se tedy zabývá hlavně i otázkami například proč se kultury od sebe odlišují, zda záleží více na dědičnosti či životním prostředí, přírodě nebo výchově.

Margaret toho za svůj život stihla opravdu hodně. Její kariéru lze rozdělit do několika období. Nejzajímavějším a také nejslavnějším obdobím jsou její terénní výzkumy různých kultur v letech 1925 až 1939. Právě do tohoto období spadají její nejznámější a nejvýznamější díla.

Jednou z prvních prací byla její disertační práce na téma Otázka kulturní stability v Polynésii (*An Inquiry into the Question of Cultural Stability in Polynesia*), ve které se Margaret zabývala tetováním Polynésanů a jeho významem. Tuto práci však musela odložit a na žádost Franze Boase se začala věnovat problematice dospívání jakožto důležité součásti při objasňování vývoje lidské osobnosti.

Ani Margaret, ani Boas si zpočátku nebyli jisti, kde s takovým výzkumem začít, ale volba nakonec padla na Západní Samoju v jižním Tichomoří. Na základě tohoto terénní výzkumu vznikla jedna jejich neznámějších knih, a to sice *Dospívání na Samoju* (*Coming of Age in Samoa*). Margaret se při výzkumu zaměřila na otázku, zdali se dospívající z celého světa potýkají s týmiž problémy, nebo zda se v závislosti na prostředí chovají odlišně. Pro pochopení důležitosti tohoto výzkumu je dobré vědět, že antropologové v té době byli v této problematice nejistí. Někteří považovali lidské chování za dědičné, tedy že lidé se rodí s určitými vlastnostmi a rozdílnostmi, které se jednoduše nemění. Jednalo se tedy o souboj biologického a kulturního determinismu.

V knize *Dospívání na Samoju* se Margaret zaměřila na tři vesnice, kde pozorovala celkem 58 mladých dívek. Důkladně se zaměřila nejdříve na jejich vztahy v domácnosti, věk, postavení a majetek rodiny, později ale především i na jejich psychiku a chování. Poslouchala jejich každodenní výpovědi, sledovala jejich každodenní činnosti. Svoji pozornost také věnovala způsobům výchovy těchto dívek, změny chování v různých fázích nebo sexuální zkušenosti.

Samozřejmě vliv tohoto díla je obrovský a obsahuje řadu zajímavých myšlenek, ale zkráceně se dá říci, že Margaret si uvědomila, že dospívání může být i jednoduché a méně komplikované než v Západní společnosti plné stresu a napětí. A na toto volnější a klidnější dospívání měla vliv právě ta skutečnost, že dívky byly vychovávány v prostředí na Samoji, čímž dle svého tvrzení potvrdila kulturní determinismus.

Zajímavé je, že dívky a vlastně i celý samojský ostrov Manu'a, kterým se Margaret zabývala, si ji velice oblíbil a její smrt v roce 1978 je hluboce zasáhla. Margaret během svých výzkumů mimo sbírání informací také fotila a natáčela, což nebylo na tu dobu obvyklé, a rozhodně to přispělo k novým způsobům terenního výzkumu.

Margaret po svém úspěchu v Samoji začala pracovat v Americkém muzeu přírodní historie a vyučovat na Kolumbijské univerzitě. Plynule však navázala na svůj úspěch v Samoji a v dalších letech se vydala na velkou řadu dalších terenních průzkumů, které už se ale věnovaly i dalším tématům.

Velice známý je například její výzkum na Nové Guinei, kde se zabývala pohlavními rolemi a rozdíly mezi mužem a ženou. Vlastně i do dnešní doby přetrvává myšlenka muže jako lovce, který přinese domů kořist (peníze), a ženy, která se doma stará o děti a domácnosti. Margaret zjistila, že tyto role se v různých kulturách značně liší.

V prvním kmeni byla zachována rovnost mužů a žen. Oba rodiče pečovali s láskou a citem o své děti, ale zároveň jim nechávali i určitou volnost. Neměli potřebu mezi sebou dokazovat nadřazenost. V jiném kmeni bylo toto celé úplně naopak. Obě pohlaví propadala náhlým záchvatům vzteku a neustále spolu soupeřila. O své děti se rodiče příliš nestarala a v podstatě jim předávala myšlenku, že je v pořádku být agresivní. Děti tímto získávaly špatné vztahy a nedůvěru k rodičům. Margaret narazila i na pravý opak západního modelu rodičovství, kdy muži se starali o domácnosti, byli více senzitivní a věnovali více pozornosti péči o svůj vzhled. Ženy byly naopak více dominantní, zajišťovaly potravu rybolovem a pokládaly muže za slabší pohlaví.

Na základě tohoto a dalších výzkumů se Margaret zasadila o rozvoj a propagaci feminismu. Celý svůj výzkum na Nové Guinei shrnula v jednom, dalo by se říci i nejznámějším díle, Pohlaví a temperament u tří primitivních společností (*Sex and Temperament in Three Primitive Societies*) a později i v díle Mužství a Ženství (*Male and Female*). Margaret se ve svém životě zúčastnila ještě mnoha dalších terenních výzkumů, ale na to již v této práci není úplně prostor.

Vědomosti, které nabyta studováním domorodých kmenů, se snažila aplikovat i na americkou společnost. Domnívala se, že vyspělé západní evropské země a USA by se mohli od zdánlivě méně vyspělých kmenů co učit. V 60. letech pravidelně komentovala světové dění, americký život, vzdělání, věkové rozdíly, vystopovala proti rasové segregaci, světovým hladomory nebo například vývoji nukleárních zbraní.

Za svou celoživotní práci a přínos vědě byla oceněna, když se ve věku 72 let stala předsedkyní Americké asociace pro rozvoj vědy (American Association for the Advancement of Science). Oceněna byla ještě i po své smrtě v roce 1979 tzv. Prezidentskou medailí svobody (Presidential Medal of Freedom). Jedná se o nejvyšší možné civilní vyznamenání ve Spojených státech amerických.

3.1 Přínos pro kybernetiku

Tato práce je psaná pro předmět Historie kybernetiky, takže nesmí být opomenut Margaretin přínos pro kybernetiku. Jak již bylo zmíněno, Margaretin třetí manžel Gregory byl mimo jiné také kybernetik, a právě s ním se Margaret zúčastnila Konference o cyklických příčinných a zpětnovazebních mechanismech (Conferences for Circular Causal and Feedback Mechanisms in Biological and Social Systems). Této konferenci se zúčastilo mnoho velkých jmen té doby, jako například Norbert Wiener, John von Neumann, W. Ross Ashby nebo Claude Shannon.

V roce 1967 se Margaret zúčastnila také známé Macy konference, kde navrhla účastníkům změnu základů kybernetiky, nové postřehy a nové techniky. Se svým manželem Gregorym také porovnávala kybernetiku prvního a druhého řádu a později na toto téma ve spolupráci s Wienerem vznikl i diagram.

4 Zdroje

<https://www.britannica.com/biography/Margaret-Mead>
https://cs.wikipedia.org/wiki/Margaret_Meadova
http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=m._meadova_coming_of_age_in_samoa_-_petra_buresova
<https://www.loc.gov/exhibits/mead/oneworld-comment.html>
<https://www.loc.gov/exhibits/mead/mead-preview.html>
https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/9503/1/Margaret_Mead_Marketa_Sebestikova_BP.pdf
https://wikisofia.cz/wiki/Margaret_Mead
http://wiki.knihovna.cz/index.php/Margaret_Meadova